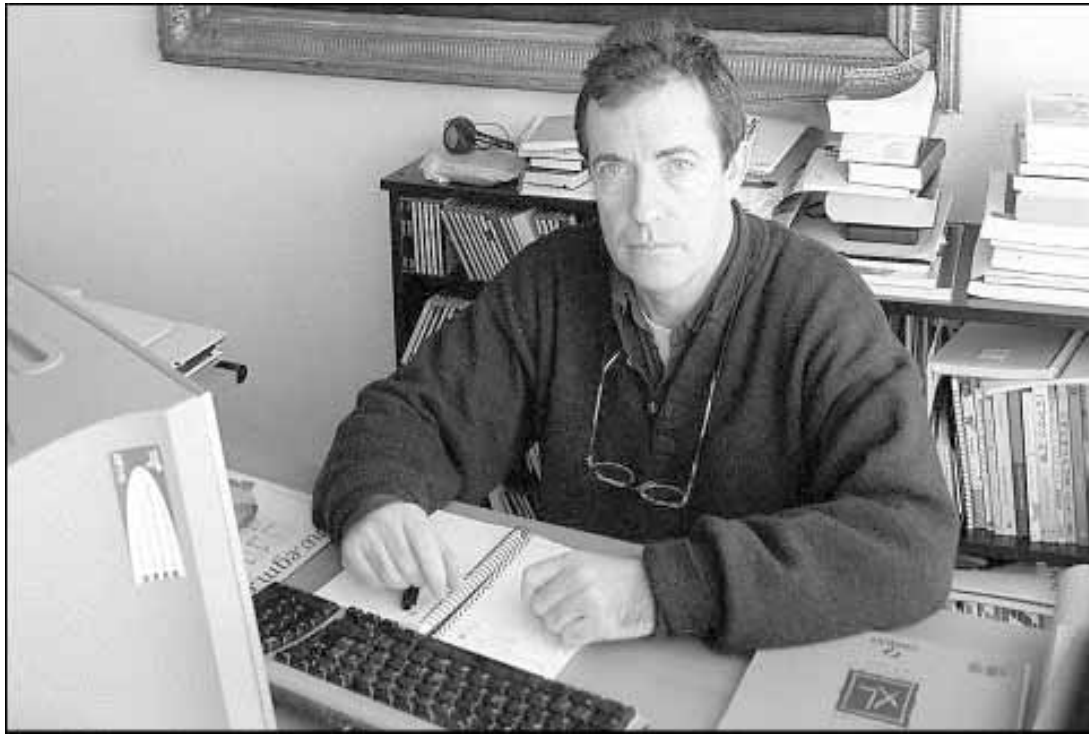

ENTREVISTA

Miquel de Palol

Poeta i narrador

JORDI GARCIA

cent per a qualsevol possibilitat inesperada. Jo crec que en aquests moments la ciència és la gran religió, entenent religió en el sentit primigeni de la paraula: relligament de mons diferents.

M.O. La reincidència en trames conspiratives, societats secretes les xarxes de gent de poder, ¿és merament un recurs argumental o és una manera d'acostar-se al món?

M.P. Crec que és un element realista. Hi ha un problema literari de fons que és la impostació d'aquells personatges que estan per sobre teu. Homer i Sòfocles fan parlar els déus. Shakespeare fa parlar reis. I ni Homer era un déu ni Shakespeare un rei. Hem de tenir l'esforç d'humilitat de fer parlar els conspiradors dels grans recursos, que són els nostres déus i els nostres reis.

M.O. Al costat de referents clàssics i debats filosòfics en els seus llibres hi ha trames, ambients, procediments literaris i personatges que podrien perfectament apareixer en un 'best seller': lluites de poder, gent amb diners, espionatge industrial, complots i conspiracions, consells d'administració, opes hostils...

M.P. Jo em sento molt eclèctic respecte als gèneres i també respecte als àmbits d'incidència del llibre escrit en general. Està bé i pot ser enriquidor sortir del teu àmbit d'actuació i d'incidència i robar elements del que et convingui: del best seller, de l'assaig, i fins i tot d'altres disciplines. D'una manera força conscient crec que el que faig és d'autor

d'altres disciplines: de la música, del cinema, de l'arquitectura, de la història, del periodisme. Hi ha dibuixos, hi ha geometria, hi ha plànols, hi ha poesies, hi ha fins i tot articles de diari, hi ha teatre, hi ha assaig...

M.O. ¿Quin paper juga el cinema en la seva escriptura?

M.P. El Troiacord és força mental, és menys sensorial que altres llibres. Tot i això hi ha trossos muntats amb tècnica cinematogràfica: pla general, primer pla, travelling... I cal tenir en compte que en aquest llibre hi ha un element visual importantíssim que és el vídeo. És un vídeo que es reprèn. El procediment de capses xineses que era de referència narrativa en

El jardí dels set crepuscles aquí el compleix el vídeo. Hi ha vídeos de vídeos de vídeos. Al final hi ha un punt que hi ha un doble vídeo. Un personatge que s'està veient filmat a si mateix en una escena que ja hi era a la primera part.

M.O. El que queda clar de la lectura d'El Troiacord és que té una gran confiança en la novel·la com a espai privilegiat de reflexió i de plaer, com un instrument sofisticat que s'ha anat fent amb els segles...

M.P. Completament d'acord. Ara bé, és possible que el gènere expressiu propi dels temps actuals ja no sigui la novel·la. Anava a dir que potser ho és el cinema, però tampoc. Probablement l'edat d'or del cinema ja hagi passat. És pos-

"A mi em rebenta el tòpic de la novel·la sentimental on ja se sap el que passarà"

sible que sigui alguna altra cosa que jo en aquests moments no gosaria dir què és: a mig camí entre el videoart i l'Internet i no-sé-què-més, i és probable que la gran innova-

ció vingui per aquesta banda. Però els comerciants, que al final són els que tenen la paella pel mànec, ens fan saber que la novel·la com a producte té força bona salut, al marge que després ens hi sentim representats i ens hi sentim a gust des del punt de vista dels grans supòsits i dels grans reflexos intel·lectuals.

M.O. Parlava abans d'una novel·la més mental, 'El Troiacord' no dona gaires agafadors per fer una lectura identificada o sentimentalment orientada. ¿Quin paper juguen les emocions en 'El Troiacord'?

M.P. L'element emocional apareix en el llibre en contra de les actuals exigències. A mi em rebenta el tòpic de la novel·la sentimental on ja se sap el que passarà, i que està utilitzada d'una manera seguidista i tòpica, amb un psicologisme que a mi em sembla exhaust. Això es pot reprendre a la contra, de forma anticlimàtica o bé envinant-ho des d'un punt de vista literari, simbòlic, emblemàtic... En El Troiacord hi ha les dues coses. No sé fins a quin punt el resultat empiparà a algun tipus de lector. Vull deixar clar que no he estat gens innocent en aquest punt: qualsevol discordança i qualsevol dissonància en aquest sentit és atribuïble a la meua malvolença.

M.O. ¿Com veu la societat literària on es produeix la seva obra?

M.P. El moment és agrejolç. Mai hi havia hagut tan bones possibilitats i mai aquestes possibilitats havien estat tan mal aprofitades o tan mal portades.

ocults, per sabers bells i rars, vetes neoplatòniques, neopitagòriques, gnosticismes i esoterismes de pelatge divers, ramificacions orientals i arriscades teories científiques que aporten el veritable argument i el veritable protagonisme de la novel·la.

DE PRONÒSTIC DIFÍCIL

Es fa difícil pronosticar la fortuna d'un llibre com aquest. La nostra literatura ha tendit a considerar com a valors preferents la capacitat de recrear referents i de reflectir (o de substituir) el país, la capacitat de fer lectors, la contribució a la llengua literària o el treball amb diccions singulars. En aquests territoris El Troiacord no aporta res de fonamental, però en el territori de la literatura entesa com a forma insubstituïble i individual de plaer i de coneixement, amb un discurs amb capacitat d'interpellació intel·lectual i espiritual -una de les vessants més feblement representades i menys valorades en la nostra tradició recent-, El Troiacord constitueix una fita inaguable. Un megàlit dreçat al futur que potser mai acabarem del tot de desxifrar.

NARRATIVA

Miquel de Palol, *El Troiacord*.
Columna. Barcelona, 2001.

Miquel de Palol ha escrit *El Troiacord* sense fer concessions a la galeria. No s'hi detecta cap voluntat de flagellar el lector però sí una escriptura que es produeix al marge dels hàbits del comú: d'entrada hi ha molt més diàleg filosòfic que acció narrativa i una mida lul·liana, que exigeix una inversió i un compromís temporal amb el llibre superiors als habituals; el protagonisme dispers en una xarxa de vint personatges que discuteixen, especulen, indaguen, conspiren i s'aparellen no dona al lector gaires agafadors emocionals; els materials no s'organitzen en una estructura lineal sinó geomètrica, en un relat que gira sobre si mateix i amb ramificacions hipertextuals cap a la resta de ficcions de Palol.

El Troiacord planteja un repte que paga la pena afrontar. Demana un lector actiu i predis-

posat, però actua com un verí lent que intoxica i atrapa. És fàcil perdre-s'hi i quedar exhaust, en algun moment es pot tornar exasperant. És la mena de lectura que deixa una sensació persistent, indefinible i excitant cada cop que es tanca el llibre. Hi ha un punt obsessiu, que obliga a tornar-hi, que t'hi fa pensar de forma inopinada mentre pugues l'escala o et rentes les dents. La temptació és creure que Palol podria haver condensat una mica i anar al gra. Però jo diria que no: que part de la gràcia de la novel·la també es troba en la seva desmesura: és com un repte iniciàtic, t'obliga a fer de Milarepa carretejant pedres d'una banda a l'altra per tot d'una comprendre o trobar alguna cosa insospitada. Al voltant de la fi-

gura del Troiacord, Miquel de Palol ha anat bastint tota una constel·lació de llibres d'aparència glacial però en els quals batega una arrel fosca. Possiblement ens trobem amb un Miquel de Palol menys novel·lesc i fabulador que el d'*El jardí dels set crepuscles* i amb un Miquel de Palol menys oulupià que el de *Grafomàquia*: més dens, amb més intenció i que furga més endins, amb més capacitat d'interpel·lar i de forjar emblemes i símbols potents.

DUES TRAMES PRINCIPALS

El Troiacord amalgama gèneres i materials de procedència diversa. S'entrecreuen dues trames principals: la suplantació d'un home públic i del món de les altes finances i les res-

sonàncies i evolucions d'una societat secreta. En el llibre sempre queden zones d'ombra, conspiracions, grups empresarials enfrontats, invents, sectes i projectes. El ritme alterna clímax de sexe encès amb valls reflexives. Hi ha elements que semblen propis d'un best seller però el tractament és ben diferent. La successió de raonaments sobre el poder, la identitat, la memòria o la immortalitat; la infinitat de disciplines i de referents científics i clàssics alludits s'articulen en una xarxa que no condueix al galimaties sinó a la complexitat. No hi ha ni gota de pedanteria, tampoc hi ha ni un bri de didacticisme: tot surt del més pur apassionament, de la fascinació gairebé morbosa per sabers

Un megàlit dreçat al futur

MANEL OLLÉ